

Monumentnummer*: 529587

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82963/68

Woonplaats* Arnhem
Gemeente* Arnhem
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Arnhem
Locatieomschrijving Deelen:Groot-Heidekamp

Kadastrale gemeente* Arnhem
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1541

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 10 ligt vrijstaand langs de noordzijde van de zuidwestelijke toegangsweg tot Groot-Heidekamp, globaal temidden van de nummers 3, 11, 13 en 14. Op macroniveau is gebouw 10 onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945, op mesoniveau van een ijl complex van een deels in lineair en deels in brinkdorpachtig verband geplaatste gebouwen, en hierbinnen op microniveau van een in los lineair verband geplaatst ensemble van functionele onderkomens. Gebouw 10 is een in 1940/1941 als 'Sonderbau' tot stand gebracht ontspanningsgebouw en restaurant (Kasino) en het omvat drie duidelijk te onderscheiden gedeelten, namelijk een lange oost-west gerichte massa en een oostelijk hiervan gelegen, hoger en vrijwel vierkant volume, die zijn verbonden door middel van een lager tussenlid; en ten derde is er vanuit de lange massa gezien een noordwaarts gerichte eenheid, die eveneens verbonden is via een tussenlid. Na de oorlog zijn op meerdere plaatsen aan- en uitbouwen gerealiseerd en is ook het interieur op een aantal punten gewijzigd.

Omschrijving

Deels onderkelderd en verder grotendeels van kruipruimten voorzien, groot, eenlaags, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd bakstenen ONTSPANNINGSGEBOUW en RESTAURANT op een samengestelde plattegrond en voor een gedeelte gedekt door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zadeldaken, ten dele door schilddaken, elk in hoofdzaak belegd met grauwe gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen. Enig overstek; mastgoten rondom.

Het oost-west gerichte bouwdeel is gebouwd op een langgerekt rechthoekige, 18 traveeën brede plattegrond en wordt gedekt door een schilddak, waarin links een modern kunststof steekraampje en ongeveer in het midden een klein dakraam onder lessenaarsdak. Uit de zuidelijke langsgevel / hoofdgevel rijst links van het midden een op hoger niveau iets risalerende Vlaamse gevel met puntgevel op, gedekt door een aangekapt zadeldak. Hierin een getoogde toegangsopening met dubbele deuren en verdeeld bovenlicht en getoogd venster met dubbele in drieën verdeelde ramen. Op de begane grond links van de Vlaamse gevel een vermoedelijk later ingebracht rond venster. Verder van links naar rechts vier respectievelijk elf vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, boven voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, beneden het kalf voorzien van plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. Westelijke kopgevel met rechts twee vergelijkbare vensters. Noordelijke langsgevel met rechts plaatijzeren toegangsopening onder verdeeld bovenlicht en links hiervan vijf vergelijkbare vensteropeningen, gevolgd door moderne aanbouw in de oksel met het noordwaartse tussenlid. Oostelijke kopgevel gaat over in het oostelijke tussenlid. Het interieur omvat onder meer een sterk gemoderniseerde, langgerekte eetzaal met verlaagd plafond en betegelde vloer en een moderne vergaderruimte.

Het oostelijke, met de daknok haaks op het eerste staande, op iets hellend oppervlak gelegen, geheel onderkelderde of van souterrain voorziene, hogere en met iets terug liggende bakstenen plint, op vrijwel vierkante plattegrond opgetrokken bouwdeel wordt gedekt door een aan de zuidzijde op een tuitgevel en aan de noordzijde met een derde dakschild eindigend en onderin iets uitgezwinkt zadeldak. Dit is ten dele belegd met brique/grauwe gegolfde pannen, waarin aan de oostzijde een modern kunststof steekraampje. Oostelijke langsgevel bevat op maaiveldniveau links gevelopeningen en rechts sporen van dichtgezette; op bel-etageniveau vijf vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, boven voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, beneden het kalf voorzien van plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. In de kopse zuidgevel met door versnijding uitkragende schouders op kelderniveau rechts een dichtgezette gevelopening en op bel-etageniveau een tweetal met die in de oostgevel vergelijkbare vensters. Op zolderverdiepingniveau twee grote, vermoedelijk later ingebrachte vensteropeningen met moderne kozijnen onder betonnen latei, waarin links een groot glasoppervlak en rechts draairamen. In westgevel links twee met die in de oostgevel vergelijkbare vensteropeningen en rechts een toegangsopening met bovenlicht, waarboven nog een klein rond venster. De noordelijke kopgevel is geheel ingenomen door een relatief jonge aanbouw, die tevens een verbinding vormt met het belendende gebouw 10a. Interieur bevat thans officiersmess.

Het tussenlid tussen deze beide delen en met de daknok in het verlengde van het oost-west gerichte bouwdeel is gedekt door een relatief laag aangekapt zadeldak. De zuidelijke gevel heeft op de begane grond een brede getoogde toegangsopening, geflankeerd door blokvormige natuurstenen kozijnen, verbonden via een in baksteen uitgevoerde segmentboog waarop in metalen letters: 'officiersmess' en verder voorzien van dubbele, houten deuren met een 'straalmotief'. Boven deze deuren een kleine vensteropening met natuurstenen omlijsting, waarbinnen een fijn verdeeld raam. De noordelijke gevel vormt de overgang naar jongere aan- en / of uitbouw en is (deels) uitgenomen.

Het noordelijke bouwdeel staat met de daknok haaks op het oost-west gerichte deel, is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een relatief hoog schilddak, met schoorsteen in de top van het oostelijke dakschild en een dakraam in het noordelijke. De westgevel van het tussenlid naar het lange bouwdeel ging naadloos over in de westelijke langsgevel, maar het tussenlid is door relatief recente aan / uitbouw in beide oksels - op het aangekapte zadeldak na - aan het zicht onttrokken en de gevels

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zijn mogelijk (deels) uitgenomen. Westelijke langsgewel voorzien van vijf vensteropeningen onder hanenkam en met betonnen kalf, bovenin voorzien van met houten roeden verdeelde vierruits valramen en onder van dubbele houten tweeruits draairamen, alle met beneden het kalf plaatstalen luiken, enkelzijdig beschilderd in groen en wit zandlopermotief. Kopse noordgevel en oostelijke langsgewel geheel bezet met relatief jonge aan- en uitbouwen, waardoor een verbinding is ontstaan met het belendende gebouw 10a.

Waardering

Op samengestelde plattegrond gebouwd ontspanningsgebouw annex restaurant (Kasino), van algemeen belang als vrij zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette brinkdorpstructuur en de tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Officiersmess

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument